לז: בכל מערבין פרק שלישי עירובין

אלא דליבא אלא חדא. וקמ"ל דלא גזרינן אטו היכא דאיכא תרתי הוי מצי למימר רבי יוסי דאגודה של ירק היא דהוי מדרבנן ושמא כיון דעיקר מעשר מן המורה תשיב ליה כדאורייתא כדפ"ל (דף לג. גד"ה תאנים) גבי לקט תאנים מתאנתי:

אלא איפוך. בלא איפוך הוה אשכחן תנא דבדרבנן נמי ליה בריה רבנן דר"ש אלא דבעי לאוכוחי בהדיא שם התנא ולהכי מוכח דמבעיא לן למימר איפוך ולכך קאמר אלא ומיהו לפי זה לא אתי שפיר הא דקאמר בסמוך קסבר מאן דלית ליה בריה לא שנא בדרבנן לא שנא בדאורייתא: **קסבר** (ד) רב יוסף. וא"ת דהכא מסיק רב יוסף דלרבי שמעון אין בריה וכרש כל הגט (גיטין דף כה:) אית ליה בריה גבי הריני בועלין על מנת שילה אבא וי"ל דרב יוסף מחלק בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים כרב משרשיא דהתם ורבא דלא מחלק התם מסיק הכא דלרבי שמעון יש בריה ובעמא דאסר משום דבעינן רחשית שעיריה ניכרין:

אלא מעתה היו לפניו שני רמונים. וא"ת ולפירוש ה"ג אי הוי טעמא משום דאין בריה הוא וי"ל דאי טעמא משום דאין בריה הוא אין תימ' דודאי כיון דאין בריה הכי נמי דלא הוא תרומה אבל אי מטעמא דבעינן רחשית שעיריה ניכרין ה"ג דבשני רמונים לא הוא תרומה והא בשני רמונים לא מסתברא דאפיר האי טעמא ומיהו אי אמר התם האי טעמא דרחשית ה"ג אית לן למימר גבי רמונים דלא מסתבר לפלוגי בהו והא דמייתי מתרומת הכרי בתוכו ר' שמעון אומר קרא שם למאי דלא ידע דאיכא בכיביו הוי מצי לאקשויי נמי לטעמא דאין בריה ומהכ"ש מפרש דאי טעמא דרבי שמעון משום דאין בריה אתי שפיר דודאי היתה אחת מהן תרומה ומותר הכהן לאכלן ואע"ג דאין בריה דחד מינייהו ודאי תרומה אבל מטעמא דרחשית שפיר הכי נמי דלא הוי כלל תרומה ויהיה כהן אסור לאכלן וכן בהיא דתרומת הכרי בתוכו קרא שם וכהן מצי אכיל לכל מה שבתוך הכרי אע"ג דאין בריה: **ולמאי** דסליק **אדעתין מעיקרא דבעיא ראשית ששיריה ניכרין.** הכי נמי הוה מצי למימרא (ו) לטעמא דבריה: אי

אלא אי בלקיחת בעלים אי בעשיית כהן ואכתי סבר ר' יוסי אין בריה (ו) **והתניא** (ו) עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודה אחת של ירק או גלוסקא אחת אינו צריך לעשר דברי רבי יוסי וחכ"א צריך לעשר איפוך תא שמע (ו) האומר מעשר שיש לי בביתי מחולל על סלע שתעלה בידי מן הכים רבי יוסי אומר מחולל איפוך אימא ר' יוסי אומר לא חילל ומאי חזית דאפכת תרתי מקמי חדא איפוך חדא מקמי תרתי הא ודאי איפכא תניא דקתני סיפא ומודה רבי יוסי באומר מעשר שיש לי בתוך ביתי יהא מחולל על סלע חדשה שתעלה בידי מן הכים שחילל מדקאמר הכא שחילל מכלל דהתם לא חילל האי סלע חדשה ה"ד אי דאיכא תרתי תלת דיש בריה היינו קמייתא אלא דליכא אלא חדא מאי תעלה איידי דתני רישא תעלה תנא סיפא נמי תעלה א"ל רבא לרב נחמן מאן האי תנא דאפילו בדרבנן לית ליה בריה דתניא אמר לחמשה הריני מערב על איזה מכם שארצה רציתי ילך לא רציתי לא ילך רצה מבעו" עירובו עירוב משחשיכה אין עירובו עירוב אישתיק ולא א"ל ולא מידי ולימא ליה תנא דבי איו הוא לא שמיע ליה (ו) רב יוסף אמר תנאי שקלת מעלמא תנאי היא דתניא הריני מערב לשבתות של כל השנה רציתי אלך לא רציתי לא אלך רצה מבעוד יום עירובו עירוב משחשיכה רבי שמעון אומר (ו) עירובו עירוב וחכמים אומרים אין עירובו עירוב והא שמעינן לרבי שמעון דלית ליה בריה קשיא דרבי שמעון אדר"ש אלא איפוך מאי קשיא דילמא (ו) רבי לית ליה לר' שמעון בריה בדאורייתא אבל בדרבנן אית ליה (ו) קסבר רב יוסף מאן דאית ליה בריה ל"ש בדאורייתא ל"ש בדרבנן אית ליה ומאן דלית ליה בריה ל"ש בדאורייתא ול"ש בדרבנן לית ליה (ו) **רבא אמר** (ו) שאני התם דבעינן (ו) ראשית (ו) ששיריה ניכרין א"ל אביי אלא מעתה היו לפניו שני רמונים של טבל ואמר אם ירדו גשמים היום יהא זה תרומה על זה ואם לא ירדו גשמים היום יהא זה תרומה על זה ה"ג בין ירדו בין לא ירדו דאין בדבריו כלום וכ"ת הכי נמי (ו) והתנן תרומת הכרי הזה ומעשרותיו בתוכו ותרומת מעשר זה בתוכו

ר"ש אומר קרא השם שאני התם דאיכא סביביו ואב"א כדקתני טעמא (ו) אמרו לו לר"מ אי אתה מודה שמא יבקע הגוד ונמצא זה שותה טבלים למפרע אמר להן לכשיבקע ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דבעינן ראשית ששיריה ניכרין מאי קאמרי ליה הכי קאמרי ליה לדידן בעינן ראשית ששיריה ניכרין לדידך אי

נשעה שקורא עליה שם שאתה היא נראית לאשת ואלו שיריה: **היו לפניו שני רמונים כו'.** בהדיא הוי ליה למיפרך מהא דלקמן דתנן תרומת הכרי כו' אלא הלכתא דעלמא נקט כלומר אם נאתה לדרוש ברכים אליבא דר"ש אתה דורש על אחד שהיו לפניו שני רמונים כו': **אין בדבריו כלום.** הואיל ובשעת קריאת השם אינו ניכר איזה שיריה דהא הכא גבי יין ניכרין שיריה לאחר זמן כי הכא וקאסר ר' שמעון: **כשוכו.** נאמצעיתו תהא תרומתו כדי שיעור תרומה ומעכשיו תהא להתיר סביביו: **ותרומת מעשר בתוכו.** מילתא אחריתי היא כלומר אי אם היה כרי של מעשר ואמר תהא תרומת מעשר שלו בתוכו קרא שם ועד עכשיו אם אכל ממנו לא היה בו אלא איסור של טבל ומעתה אם אכלו לוקה עליו משום תרומה ומשום מעשר שני חוץ לירושלים ואם מיטמא ואכלו חייב משום אוכל תרומה בטומאה: **דאיכא סביביו.** שיריה ניכרין דאיכא בתוכו קאמר: **ואיכעיא ליפא.** ר' שמעון אית ליה בריה ובגי יין דקאסר לאו משום דקסבר אין בריה אלא כדקתני טעמא שמא יבקע הגוד קודם שיפרש הימנו ומעלה שאתה טבלים למפרע דבשלמא כי מפרש לה לאחר זמן איכא למימר הך דמטא השתא לאכלן כהן(ו) יש בריה דמעיקרא בתוך הגוד נמי דיליה הואי משעת קריאת שם וחזלין שתה אבל כי בקע הגוד ולא איכרר לה תרומה מיניה מאי יש בריה איכא למימר הא אפילו בכפוף לאו לגלגל תרומה אתאי: **לכשיבקע.** נעיין בדבר לאחרו כלומר דלא חיישינן להכי דלא שכיח דאי בעי מסר ליה לשומר:

מתני'

(ואיבעית) אימא טעמא דר' שמעון לאו משום דלית ליה בריה. אלא כדקתני סיפא אמרו לו לר' מאיר אי אתה מודה שמא יבקע הגוד, דנשפכה אותה שקרא תרומה, שנמצא כי מה ששתה טבלים היה שותה למפרע. ואמר להו ר' מאיר לכשיבקע הגוד וישפוך היין אחרי כן אם ישתה הם טבלים, אבל כל זמן שהגוד קיים אינם טבלים, כי התרומה בקרקעות הגוד היא שמורה. ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא, דנ[בריה] פליגי מאי קאמרי ליה. הכי קאמרן ליה לדידן אין בריה לדידך

עין משפט נר מצוה

סה א מיי' פ"ט מהלכות מעשר הלכה מ:

סו ב מיי' פ"ב מהלכות מ"ש הלכה טוי:

סז ג ד מיי' פ"ח מהל' עירובין הלכה ז סמג עשין מ טור ס"ע ח"מ סימן תיג:

רבינו חננאל

אלא אי בלקיחת בעלים אי בעשיית כהן, קמ"ל ר' יוסי כרב חסדא דבעשיית כהן הקיצין מתפרשות, ולעולם בשהתנו כי עשיית כהן תזכה כל אחת בשלה, אבל בריה לית ליה. ת"ש עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודה ירק אחת, אוכל ואינו צריך לעשר, דברי ר' יוסי כו'. פי' עם הארץ שאמ' לחבר קנה לי כמו שתקנה לעצמך והלך וקנה שתים ונישר על אחת מהן, ואחרי כן נתן לעם הארץ אחת הנשארת לו. א"ר יוסי אוכל ואינו צריך לעשר עליה. נתברר כיון שלקחה כי המעשר שהוציא מקודם על זו הוציאו הנה אית ליה בריה. ופרקינן אפיך הכי אינו אוכל עד שיעשר וחכמים פוטרין. ת"ש האומר מעשר שיני שיש לי יהא מחולל כו'. ואמרי' אפיך ואימא לא חילל דברי ר' יוסי. [מ]מאי מ[דקתני סיפא מודי ר' יוסי כאומר מעשר שני שיש (אלו) [לין יהא מחולל על סלע חדשה שתעלה בידי מן הכים שחילל. מדקתני סיפא חילל מיכלל דרישא לא חילל קאמר. ואיקימנא סיפא בדלית ליה כבים אלא אותה סלע חדשה בלבד, ואיידי דתנא רישא תעלה תנא סיפא נמי תעלה [נאף] דלא הוה צריך. אמר ליה רבא לרב נחמן מאן האי תנא דאפי' בעירוב דהוא מדרבנן לית ליה בריה. דתניא האומר הריני מערב לחמשה על איזה מהן שירצה, רצה מבעוד יום עירובו עירוב, רצה משחשיכה אין עירובו עירוב ואין בריה. אישתיק, ולימא ליה איו הוא. לא שמיע ליה הא מתניתי' דהוה תני לה איו. רב יוסף אמר תנאי היא דתניא הריני מערב, לרוח אחת, לכל שבתות השנה רציתי אלך, רציתי לא אלך אלא הריני כבני עיירי. רצה מבעוד יום עירובו עירוב. משחשיכה ר' שמעון אומר עירובו עירוב, וחכמי' אר' אין עירובו עירוב. והא שמעינ' ליה לר' שמעון, דאמ' בהלוקח יין מבין הכותים שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה כו' ר' שמעון אסר דלית ליה בריה. ופרקינן אפיך דאימא ר' שמעון אומר אין עירובו עירוב, וחכמ' אר' (אין) עירובו עירוב. ואמרינן אמאי מסכת דילמא כי לית ליה לר' שמעון בריה בתרומה דהיא דאורייתא, אבל בעירוב דהוא מדרבנן אית ליה בריה. ודחינן לא, מאן דלית ליה בריה לא שנא בין דאורייתא בין דרבנן לית ליה בריה. ומאן דתני דאית ליה בין בדאורייתא בין בדרבנן אית ליה. רבא אמר היינו טעמא דר' שמעון בהלוקח יין מבין הכותים, דקסבר תרומה איקרי ראשית וכל ראשית יש לו אחרית ידוע, הילכך בעינן תרומה ששיריה ניכרין, וכיון שהגוד היין שיש בתוכו כולו מעורב ואינו ניכר בין ראשית לשיריה אע"פ[ו] שאמר תרומה. ולאו משום דלית ליה בריה. אלא מעתה היה לפניו שני רימונים ואמר אם ירדו גשמים היום זה תרומה על זה, ואם לא ירדו היום יהא זה תרומה על זה, הכי נמי כיון דבעת אמירתו אינה נברית התרומה ולא שיריה הכי נמי דלא הוי תרומה. וכי תימא הכי נמי והתנן האומר תרומת הכרי הזה בתוכו ומעשרותיו בתוכו ותרומת מעשר בתוכו ר"ש (אומר) קרא השם, והנה הכרי מעורב כולו כמו היין בגוד, ואמר ר' שמעון (אמרו) [קרא] השם, פי'

ו) נראה ל"ל דאעפ"י שאמר דהכי הן תרומה אינו כלום.

מסורת הש"ס

ו) [ספ"ז דדמאי ע"ש] [ותוספתא שם רפ"ח ע"ש], ב) תוספתא פ"ב דמעשר שני הי"ג, ג) [שבת נג: וש"נ], ד) [ער' תוס' גיטין כו. ד"ה כתסן], ה) [מסחים נב:], ו) תרומות פ"ג מ"ה, ז) יומא נ: גיטין כו. סוכה כג. מולין יד: [תוספתא דמלאי פ"ח ה"ב], ח) [דף מז.], ט) [ויקרא יב], י) [שם טו:], כ) [דברים יח], ל) [נ"ל כהן], מ) רש"ל מתני דהך קסבר ר' יוסף שיך לעלעל והיא דבור אחד עם הך דלעיל וכ"ל ל"ש בדרבנן ול"ש בדאורייתא הכ"ל קסבר ר' יוסף וא"ת וכו', נ) לעעמא דאין בריה ל"ל. מ"מ,

תורה אור השלם

1. ראשית דגנך תירשך ויצהרך וראשית גז צאנך תתן לו: דברים יח ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכתניא עם הארץ. נ"ב דומה לזה כתב הרי"ף פ"ו דמס' דמלאי וש"ס: (ב) שם קסבר מתן דלית ליה כל"ל ותיבת רב יוסף נמחק: (ג) רש"י ד"ה עם הארץ וכו' עם הארץ (וקח גם לי אגודת ירק), תא"מ וי"ב ס"מ קח לי אגודת ירק ושיקר: (ד) תוס' ד"ה קסבר. מאן כו' וא"ת דהכא מסיק ר' יוסף דלרי שמעון לית לי' בריה:

גליון הש"ם

גמ' שאני התם דבעינן ראשית ששיריה ניכרין. עי' מנחת דף יט ע"ב בד"ה תרומה בעינליה:

מוסף רש"י

אלא אי בלקיחת בעלים. אם כשקנאן אמר זה אני נוקח לעולה ואת זה לחטאת, שוב אין הכהן יטול לפניהן בעשיתן אם שינה שינה (יומא מא. ובערי"ן בריחות כח.) שאם נאכל אחד מהם או פרח לאויר הטילם קודם עשיית כהן יבא זוג לפני (מזיר כו.). אי בעשיית כהן. שאם לא פירשו הבעלים כשעת לקיחה, יבא הכהן לעשות אחזה שילה עולה וחטאת, ואף על גב דהפרישה בין לקיחה לעשייה לא קבעו הם ויטול כהן לעשות ולעשות את החטאת עולה (ברחות כח.). **תנאי** שקלת מעלמא. אינדת טוב שאין אתה מוצא תנאים שנתלקו בכך, דתוקי הגך תרתי מתניתא חדא אמר ותנא אמר שנת נג.) אלא משכחת תנאי דפליגי בהכי (פסחים מה. ובערי"ן ביצה יט.). שמא יבקע הגוד. ויוכיר אלא היה עתיד לבא לידי הפרשה ושתה טבלים למפרע (חולין יד.) שהרי לא הוכרה התרומה משלם (גיטין כו.). לכשיבקע. נראה. כלומר אלא תיישינן להכי (חולין יד. וכערי"ן סוכה כד.) כשיבא לידי כך ודאי טבלים שתה אבל אין לאוסרם (גיטין כו.) לאפסר דאפסר ליה לשומר (יומא ז.).

רבינו חננאל (המשך)

תרומתו תרומה. ופרקינן כיון שהוכיר בתוכו נעשו סביביותיו שיריים ניכרים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com